

Kako sem se igral z lončeno robo.

J. W. Goethe.

(Iz dela: Pesnitev in resnica.)

Nama otrokoma, mlajši sestrici in meni, je bil spodnji dolgi hodnik najljubši prostor v hiši. Imel je poleg vrat veliko leseno ograjo. Odtod se je videlo neposredno na cesto in človek je bil tu kot na prostem. Tak, kletki podoben prostor, kakoršnega je imelo mnogo hiš, so imenovali kot. Tam so sedele gospe, šivale in pletle, tam je kuharica prebiralala solato, odtod so si sosede pripovedovale čez cesto novice in s tem so ulice dobile poleti izraz

južnega mesta. Človek se je tu čutil prostega, hkrati pa je bil v stiku z življenjem zunaj. Tako smo po teh prostorih tudi otroci prišli v stik s sosedi in medne so na ta način vzljubili trije bratje Ochsensteinovi, sinovi umrlega župana, ki so stanovali nasproti. Imeli so z menoj mnogo opravka in me dražili na vse načine.

Naši so radi pripovedovali o vsakovrstnih navihanostih; s tem pa so ti resni in tihi možje še mene

vzpodbujali k njim. Navajam samo eno takih svojih pobalinstev.

Bil je pri nas baš lončarski semenj in ljudje se niso preskrbeli le s kuhinjsko posodo za nekaj časa, ampak so tudi nam otrokom nakupili posodic za igračo. Nekega lepega popoldneva, ko je vse v hiši mirovalo, sem se igral na hodniku s svojimi skledicami in lončki. Ker pa iz vsega tega ni hotelo biti nič, sem vrgel neko posodico na ulico. Vzradoval sem se, ko sem videl, kako lepo se je razbila. Ochsensteinovi so opazili moje veselje, ki je bilo tako veliko, da sem kar zaploskal z ročicama, in so mi začeli kričati: »Še, še!« Nisem se obotavljal. Takoj sem vrgel še en lonček. Na neprestane vzklrike »Še, še!« pa sem začel metati skledice, lončke in vrčke drugega za drugim na cestni tlak. Moji ljubeznivi sosedje niso nehali kazati odobravanja, jaz pa sem bil zelo vesel, da sem jih mogel zabavati. Toda moja zaloga je kmalu pošla, oni pa so še vedno vpili: »Še, še!« Stekel sem

torej naravnost v kuhinjo in pograbil nekaj lončenih krožnikov. Ti so se razbili še bolj zabavno. In tako sem začel tekati tja in nazaj, prinašati krožnik za krožnikom, kar po vrsti, kakor sem jih jemal s police. In ker onih tam nasproti kar nisem mogel zadovoljiti, sem zmetal na ulico vso posodo, kar sem je mogel doseči. Šele po dolgem času je prišel nekdo, ki me je ustavil in mi zabranil to početje. Toda bilo je že po nesreči. Od toliko razbitih posod ni ostalo drugega ko vesela zgodba, ob kateri so se zlasti hudomušni povzročitelji do svoje smrti radi zabavali.

(Prevedla Slava Lipoglavškova.)

Piščalke in druge igračke.

Majhne piščali, na katere lahko zapiskamo, da gre kar skozi ušesa, napravimo iz mladih kostanjevih poganjkov ali brezovih vejic. Kostanjevi vršički morajo biti že oleseneli, ne smejo pa biti preveč zreli, ker se drugače ne dajo omajati. Tak poganjek si odrežemo tik pod odebeljenim delom, ki ima potem obliko, kakor jo vidimo na naši sliki (št. 1). Kako moramo zarezati skorjo na spodnjem in zgornjem delu, vidimo iz slike 1 a. Skorjo omajamo na ta način, da jo tolčemo okrog in okrog z noževim držalom toliko časa, da se da votla skorja (1 c) gladko potegniti raz notranji del. Od notranjega jedra (na sliki 1 b) odrežemo s križcem zaznamovani del in napravimo iz njega klin (št. 1 e), ki pride v gornjo odprtino piščalke. Na sliki 1 e vidimo to zagozdo od strani in od zgoraj. Spodnji del vejice vtaknemo nato zopet v piščalko (1 d) — in signalna piščalka je gotova. Ravno tako kakor prejšnjo, napravimo tudi piščalko iz bezgove veje. Najprej si odrežemo kolikor mogoče enakomeren in raven košček bezga, potisnemo z debelo pletilko ali z drugim podobnim predmetom stržen iz vejice, izrezljamo iz poljubnega lesa klin (slika 1 f) in palčico, ki ju vtaknemo v zgornjo in spodnjo odprtino piščalke (glej sliko 2). Oboje se mora piščalki prav tesno prilagati. Če si pa napravimo piščalko iz bezga precej dolgo in na njej vrsto manjših luknjic (največ osem, ker imamo na vsaki roki za zapiranje in odpiranje odprtin na razpolago le štiri prste!), potem imamo pravo pastirsko frulo ali žveglo (slika 3). Kdor je pa še bolj spreten, si pa zveže več piščalk različne velikosti z motvozom skupaj (št. 4) in ima, če so posamezni toni piščali pravilno razvrščeni, tkzv. piskolico, ki jo še danes uporabljajo za igranje pesem in melodij na Štajerskem.

Stržek (št. 5) napravimo iz ene polovice orehove lupine, ki jo na eni strani malo izdolbemo. Okoli sredine lupine navijemo nekoliko zavojev sukanca, nato vtaknemo vžigalico ali skrajšan zobotrebec med nitke in privijemo sukanec tako močno, da je popolnoma napet. En del vžigalice počiva na prišpičenem koncu lupine, drugi pa stoji nad izdolbenim delom. Če pritiskamo na prosti konec vžigalice, udarja drugi del na orehovo lupino, kar povzroči podoben glas, kakor ga ima naša najmanjša ptica stržek ali kraljiček.

Brenčечега čmrlja (št. 6 b) si naredimo iz okrogle škatle iz lepenke, kateri smo odvzeli pokrov. V dno te škatle napravimo majhno luknjico, skozi katero potegnemo tanko, toda močno vrvco. Preko močne vrvce, ki je v škatli, pa povlečemo majhen kovinast kolobarček (kakor jih uporabljajo za srebrne in zlate, lesketajoče se našitke na oblekah) in napravimo